

De Heraut

van de

Gerreformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 2 Juni 1895. N°. 910.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan den Uitgever J. A. WORMSER, Bureau N. Z. Voorburgwal 44, te Amsterdam.
Intendingen die later dan Dinsdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertenties: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elk regel meer 15 Cent.
Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verlagen van Vereenigingen 10 Ct. p. regel.

Eén Lichaam is het, en één Geest.

(PINKSTERFEEST).

Eén Lichaam is het, en één Geest, gelijkertijd en ook geraden zijt tot één hoop nader roeping.
Efeze 4: 6.

Heiliglijk mede in te leven in de Pinkster-
vraagde van het Lichaam des Heeren, vordert
hooge spanning en inspanning van uw
ziel in haar godvruchtigheid.

Niet omdat het tinnelend verhaal van wat
in de opperzaal te Jeruzalem eenmaal plaats
greep, u te ingewikkeld, eenigzins verward,
of ook te onvolledig zou zijn; maar over-
mits zelfs in dit gewild verhaal onze men-
schelijke taal en ons menschelek woord te
kort schietten, om aan wat geestelijk voor-
viel en in de sfeer van den Geest tot stand
kwam, zoo vaste gestalte voor u verbeel-
ding en uw voorstelling te leenen, dat er
een beeld met scherpe lijnen, een beeld in
vaste omtrekken voor uw zielsbesef verschij-
nen zou.

De Heilige Geest is uitgestort. God de
Heilige Geest is in het Lichaam van Christus
op aarde ingedaald!

Een gedachte, die reeds bij het hooren,
u verrukt, maar... hoe haar te grijpen,
bovenal hoe haar vast te houden?

Als in het Scheppingswerk, bij den aan-
vang der dingen, de almogende kracht des
Vaders haar wonderen werkt, is ook die
almogende kracht wel onzichtbaar, ongreep-
baar en voor ons menschelek besef niet te
ontleiden noch af te beelden; maar... ge
aanschouwt aanstonds van die almogende
kracht het product vol majesteit in het fir-
mament dat van boven u tegenlicht en in
het aardrijk met zijn paradijsweelde.

Zoo wordt die almachtigheid des Vaders
in het gewrocht zijner almogendheid voor u
openbaar.

En zoo ook, als in het Verlossingswerk,
bij den aanvang der nieuwe beëindiging,
de Zone Gods tot deze aardsche schepping
afdaalt, om u als het Vleeschgeworden Woord
de majesteit der heilige liefde te openba-
ren, dan blijft de innerlijke majesteit van
den Zone Gods u wel verborgen, maar ge
hebt dan toch het kindje uit Maria ge-
boren, en straks speelt iets toch van het
innerlijke wezen van uw Heiland door zijn
menschelek gelaat heen; en kunnen de
apostelen er in roemen, dat ze met hun
oogen iets gezien, ja met hun handen iets
geast hebben van het Woord des Levens.

Maar als het nu hier aan de geheel bij-
zondere openbaring van den derden Persoon
in het Drieëinig Wezen toekomt, en het
machtig werk der Heiliging van ons ge-
slacht begint, doordien God de Heilige
Geest zichzelf uitstort in het Lichaam
van Christus op aarde, dan blijft het God-
delijk werk achter het voorhangsel schuil-
len; en al is ook hier een hoogheilig ge-
wrocht en een alleszins Goddelijke uitwer-
king, niet uw oog heeft wat het zien, niet
uw hand wat te tasten kunne; en als de
avond over den Pinksterdag gedaald is,
staat Jeruzalem er gelijk het in den morgen
stond, en ziet ge de apostelen en de schare
huiswaarts keeren, zonder dat hun aanzijn
in het zichtbare met iets nieuws, met iets
dat er in den morgen niet was, is verrijkt.

Het is wel zoo, dat er een oogenblik in
die opperzaal een heilig gedruisch van uit
den hooge is vernomen, en dat lichtende
tongen als van vuur boven het hoofd van
elk uitverkorene vlamden, en ook dat er
op dien middag wonderbare klanken be-

luisterd en op even wonderbare wijze ver-
staan zijn. Maar terwijl bij de Schepping
het gewrocht van hemel en van aarde
bleef, en bij de Vleeschwording het Kin-
deke, waar alle engelen heentogen, in de
kribbe lag, is hier al wat uw zinnen aan-
deed even snel verdwenen, als het ver-
schenen was. Dat gedruisch als van een ge-
weldig gedrevenen wind duurde maar één
oogenblik; boven den schadel der geloovi-
gen flakkert nu zelfs het flauwste schijnsel niet
meer; en reeds als Petrus zijn roemruch-
tige rede aanvangt, heeft het spraakwonder
uit.

Er was iets ook in het waarneembare, maar
slechts voor één vluchtig oogenblik. Niet
een gewrocht van de indaling des Gees-
tes, maar slechts een begeleidend, zijn uit-
storting verzellend schijnsel.

Het was als een inschijnen uit de Hoog-
waardigheid, toen even de poorten des he-
mel opengingen, maar juist daarna even
snel verdwijnd, toen die eeuwige deuren
zich weer sloten.

O, Gewisselijk, ook nu was er een ge-
wrocht, geen minder gewrocht zelfs dan dat
van nu aan God de Heilige Geest in de
levende Gemeente des Zoons inwoonde en
zich het Lichaam Christi ten tempel ver-
koren en geheiligd had; maar die uitwer-
king bleef verborgen voor het zinnlijk oog,
kon alleen op het woord geloofd en met
de mystiek van het hart ontwaard worden.
Indenken kon zelfs een Petrus het slechts
even; het verstaan, het verklaren, het door-
zien en het begrijpen, kon noch hij noch
iemand.

Pinksteren is des Geestes uitstorting, en
kan daarom nooit anders dan geestelijk, en
bij Geesteslicht, bekend worden.

En zoo ergens, dan voegt ons op Pink-
steren de belijdenis van den Psalmist: »Bij U,
o Heere, is de fontein des levens, alleen
in uw licht zien wij dit licht. Lof zij uw
genade!»

En toch, zoomin in majesteit als in glorie
staat bij de Schepping en bij de Vleesch-
wording vergeleken, de Uitstorting van den
Heiligen Geest ten achter.

Veel eer is het eerst in deze derde genade-
betooning, dat de beide Goddelijke werkingen
die haar voorafgingen, haar doelwit, haar
einde, haar ruste bereikten.

In de Schepping verschenen de gestal-
ten der dingen, in de Vleeschwording her-
won de oorspronkelijke zuiverheid haar
heerschappij over wat in die gestalten der
dingen ontwaart en misvormd was. Maar
hier eerst door de Uitstorting des Heiligen
Geestes worden die gestalten met Geest
doorgloed en klemsgewijze in haar volkom-
menheid en haar voleinding openbaar.

Het natuurlijke is eerst, d. i. de Schepping,
daarna komt de overwinning van het
tegennatuurlijke in de Vleeschwording, maar
nu eerst met de Uitstorting van den Heiligen
Geest komt het louter Geestelijke; en daarin
het Goddelijke, het gansch volkomene, het
hoogste, waarboven geen hooger uit kan
gaan.

Neem bij u zelven de proef slechts.

Uit de Schepping hebt ge, door de ge-
slachten heen, uw vleesch en bloed, en
door inbrekende schepping uw zielsge-
stalten ontvangen. In de Vleeschwording des
Woords is ook over u de »Opvang uit de
hoogte» en de glans der Barmhartigheid
opgegaan. Maar als ge, roemende dat God
u verloor, en wetende dat Hij u wederbaarde,
u zelven als zijn kind en Hem als uw

lieven Vader in den hemel mocht bekennen, en
de hand op uw eigen hart kunt leggen, en
dan niet aarzelen, maar in volkomen gewis-
heid juichen kunt: »Daar in mijn hart
woont God de Heilige Geest, in mijn
eigen ziel voor die ziel biddende, mij zal-
vende en mij heiligende, en tot een tempel
zijner inwoning vormende datzelfde hart, dat
ik door schuld en zonde ontheiligd had!» —
dan bezegelt toch immers elke zenuw het u,
die in uw ziel trilt, dan geniet het toch elke
ademtocht die over uw lippen gaat, dan
zegt het u toch elke loep van uw harte-
bloed, dat alzo God den Heiligen Geest in
uw binnenste met u om te dragen; dichter
inniger bij uw ziel te hebben, dan gij zelf
ooit tot uw ziel naderen zult; en in nood
en dood — als het licht schijnt en in de
donkerheden — hetzij ge slaapt of dat ge
waakt, alzo onlosmakelijk en volstandig-
lijk met uwen God in de kern van uw we-
zen vereenigd te zijn, een genieting, een
zielsvreugd, een roemstofs is, die zeer
verre al wat ooit het schepel aan zieleweelde
smaken kan, overtreft en te boven gaat.

De psalmist roemt in Gods verborgen
omgang, en wie gelijk Abraham, als een
vriend met zijn God mag verkeer, jubelt
in de gemeenschap met het Eeuwige Wezen.

En gewisselijk reeds dit overschrijft het
perk van wat ooit het creatuur uit zich
zelf verwachten kon, en gaat te boven alle
vrucht van het heil, waarop een zondaar
nog hopen durft.

Maar wat op Pinksteren ontstond, zijn
aanvang nam, en sinds rusteloos doorwerkte,
het gaat nog als de volle glans der zon
deze voorafgaande schenking in genade
te boven.

In den »verborgen omgang» is er nog
slechts een hooren van wat God spreekt en
een biddend spreken tot Hem. En zoo ook
in de »gemeenschap met het Eeuwige We-
zen» is er nog slechts een ontwaaren van
de trilling zijner majesteit in de ziel en
van den gloed zijner Goddelijken harten. Maar
hier is een inzien van den Heiligen Geest in
u, niet nu of dan, maar voor eeuwig, en
om eeuwiglijk bij u te blijven. Een wonen
in u als in zijn tempel, nog eer uw eigen
ziel het bespeurd of vernomen had.

Een mystieke unie in de verborgenheid
des wezens van God Almachtig met u,
zijn machteloos creatuur.

Ja, zelfs hiermee is nog niet genoeg
gezegd.

Eén lichaam is het, zoo betuigt het u
de heilige apostel des Heeren, één lichaam
is het, en één Geest, gelijkertijd en ook
geraden zijt tot één hoop nader roeping.

Die uitstorting en nederdaling van God
den Heiligen Geest, is dus geen persoonlijk
afgesloten zaak; voor u op uzelf gel-
dend, en op soortgelijke wijze drie vier
huizen verder weer even zelfstandig geldend
voor een ander.

De Heilige Geest is niet eerst op den
Pinksterdag uitgestort, en, toen in ons goede
land onze algodische vaders bekeerd wer-
den, weer opnieuw uitgestort; en toen uw
vader of uw moeder ten leven kwamen
nogmaals uitgestort in hen; en ten leste
evenzoo uitgestort in uw ziel, toen ook uw
ziel uit den dood in het leven ging; om op
gelijke manier straks op uw kind, op uw
kindskind, en op uw achterkleinkind, tot in
het derde en vierde geslacht, telkens op-
nieuw uitgestort te worden, althans indien
ook zij uit het zaad der kerk, ten leven
verkoren, en in Christus geheiligd zijn.

Immers, uw Pinksterfeest zelf verkondigt
u het tegendeel. Want het verhaalt u niet
van een eerste uitstorting, maar van de
Uitstorting des Heiligen Geestes, die zeer
zeker bij de eerste toebereiding der Heiden-
wereld, in het apostolisch tijdperk, een
naglan had, maar die toch ook zoo als de
Uitstorting op den Pinksterdag, geheel eenig,
om op die wijze nooit herhaald te worden,
in de heilige geschiedenis voorkomt.

God de Heilige Geest, eenmaal in het
Lichaam van Christus ingedaald en uitge-
stort, trekt zich niet weer terug, om daarna
nogmaals neder te dalen, maar, eenmaal tot
ons gekomen, maakte Hij woning bij ons,
verkoos ons tot zijn tempel en blijft alzo
in het Lichaam van Christus eeuwiglijk.

Het is als met het licht dat de Griekse
kerk bij haar hooge lijdskanten de rijen
der omstanders door ontsteekt. Die vlak bij
het altaar staat, ontsteekt dan zijn kaars aan
den gloed van het altaar, maar ook hij alleen;
en nu voort ontsteekt ieder volgende in de
rij zijn kaars aan de brandende kaars van
wie naast hem staat, en in een oogwenk
glanst het dus al voortgeplante licht der
rijen door en schittert tot in den versten
omtrek.

En zoo ook is het hier.
De apostelen ontstaken de lampen hunner
ziel aan het altaar op den Pinksterdag, maar
al wie na hen kwam, ontstak het aan hun
schijnsel, en zoo heeft ook het schijnsel
van dat licht zich voortgeplant, breed over
de natien en volken, en in lengte door
der eeuwen loop, en nu schijnt en glanst
dat Licht des Geestes heel de wereld door;
en gelijk het in Lichaam is, zoo is het
altijdgeest in Geest die in allen schijnt en
in ieders hart glanst, en al te zaam vormen
ze Gods heilige woonsteden in den Geest.

Daarom deert het niet en heft het de
heilige werkelijkheid niet op, of al de kin-
deren Gods over heel de aarde verspreid
zijn, en ge veler taal niet verstaat, en van de
gansch groote heilschare er slechts zeer
enkelken bij name kent, noch ook dat ze
kerkelijk op allerlei onderscheiden manier zijn
ingedeeld, ja, soms naar het uitwendige elka-
der eer tegenstaan en alle gemeenschap der-
ven, want niet die kerken maken het Lichaam
des Heeren, maar uit dat één Lichaam
Christi zijn alle kerken geboren, en achter
het kerkelijk gordijn, op den diepen gees-
telijken achtergrond, zooals het voor God
staat en zijn heilige engelen het aanschou-
wen, is toch aller leven, zoo te waarachtiglijk
verkoren zijn, één, en één de glans die in
aller ziel Godverheerlijkend schittert. Van het
noorden tot het zuiden, en van het westen
tot het oosten één Gemeente die zalig
wordt; één Lichaam des Zoons, dat van
Goddelijken glans doortinteld is; één woon-
stede, één tempel Gods, met God zelf in dien
tempel inwonende, door den Heiligen Geest.

Doch juist daarom is de Uitstorting des
Heiligen Geestes veel meer dan het Schepp-
ingswerk en dan de Vleeschwording des
Woords een louter voorwerp des geloofs,
buiten geloof niet te genieten, en zonder
doordringend geloof niet te grijpen voor
uw ziel.

Want van dat Lichaam van Christus niet
gevoelt. Wat ge ziet zijn menschen, zijn
mannen en vrouwen en kinderen, elk op zich
zelf, in hun eigen woning zich bij den nacht
terugtrekkend, geled in hun onderschei-
den gewaad, elk een eigen aard en eigen
karakter toonend, en soms ja u verrassend
door hun geestelijken overvloed, maar zeer

dikwijls ook u tot een ergernis zijnde door
hun geestelijke dorheid, hun zielsarmoede
en hun zondig gebrek.

Het Lichaam van Christus ziet ge niet
Wat ge ziet en uw oogen aanschouwen,
zijn hoogstens groepen van belijders, nu en
dan in het bedeluis saamkomend, een uur of
ook twee uur, er saam zijnde, stil er neer-
zittende, soms niet den gloed der bezieling
in het oog, maar ook vaak met het doffe
oog der onverschilligheid den slaap met
moete afwerende van de oogleden. Niet zel-
den zelfs vermengd met allerlei vreemde ge-
stalten, die in zoo niets u aan Christus her-
inneren, die in zoo niets u aan den Christus
Gods doen denken, en u vaak de vraag naar
de lippen dringen: Zouden dat niet de hypo-
crietten zijn?

Neen, het Lichaam van Christus is wel
in Gods kinderen, en Gods kinderen zijn in
dat Lichaam ingelijfd, maar het schuilt alles,
het speelt alles op een verborgen achter-
grond, het trekt zich alles heimelijk in het
geestelijke terug.

En hoe zoudt ge dan den Heiligen Geest
kunnen ontwaaren, die in dat wel werkelijke,
maar onzienlijke en geheimzinnige Lichaam
van Christus schuilt?

Kan dan God de Heilige Geest aanschouwd
worden? En al kon Hij aanschouwd wor-
den, waar zoudt ge Hem in dat Lichaam
ontdekken, waar dit Lichaam zelf u een om-
sluierd mysterie blijft?

O, Wie den avond na den grooten Pink-
sterdag zich door het gewoel van Jeru-
salems straten had bewogen, en aan een
voorbijganger gevraagd had: »Leid mij
naar dat Lichaam van Christus, toon mij
dat heilige Lichaam des Heeren, en bovenal
zeg mij, waar nu in dat Lichaam van
Christus God de Heilige Geest woont?», — hij
zou u hier en ginds in een achterbuurt
naar een nederige woning hebben gebracht;
ge zoudt daar gansch gewone menschen,
een Johannes, een Petrus, een Maria en Sa-
lome, hebben gevonden, hun spijze nemend
en hun avonddrank drinkend, en voorts
sprekende van heerlijke dingen en jubelende
in wat geschied was; maar als dan een
engel des Heeren u gezegd had: »Dat is nu
het Lichaam van Christus, en dat Lichaam
van Christus gaat straks de wereld in, en
zal zich tot aan de vier einden der aarde
uitbreiden, en in dat Lichaam van Christus
woont nu God de Heilige Geest, en die God
de Heilige Geest zal in dat Lichaam
wonen en werken eeuwiglijk.»

Het zou u als ijdel geklap in de ooren heb-
ben geklonken, en teleurgesteld zoudt ge
in uzelfen gemeensmild hebben; Moet die
man en die vrouw het Lichaam van Christus
zijn? Is dat nu de hope der menscheit?

En in dat mompelend zeggen, zoudt ge
recht hebben gesproken.
Want neen, die mannen en die vrouwen,
die moesten, en die zouden het ook niet doen;
neen, die het doen zou, het gedaan heeft,
en doen zal, in God de Heilige Geest, en
Hem kondt en Hem kunt ge niet zien.

Maar van die heilige presentie Gods in
zijn volk op aarde ontwaart, bespeurt en
merkt, wie het geloofs oog nog mist, een-
voudig niets.

Om die te ontwaaren moet ge naar de
Schrift terug, om in die heilige Schriftuur
dankzeggend de Zelfopenbaring van uw God
te eeren.

Om die te ontdekken, moet ge in die
heilige Schriftuur het verhaal van het Pink-
sterwonder weer lezen en herlezen met stille
eerbiedenis. Zonder aarzelen belijden dat het

door den hertog te gemoet gevoerd. Zijn antwoord was,
dat hij liever wilde sterven, dan den Christus verloochenen.
Dadelijk beval de hertog aan eenen der schouten, dat
men hem moest ophangen, een vennis, dat terstond werd
uitgevoerd, niet ver van de legerplaats. De martelaar werd
in het gezicht der belegerden aan eenen notenboom
vastgebonden en daarna gewrocht. Hij stierf onder sterke
aanroepingen van den naam des Heeren.

ANTOINE HILARET.

De stad St. Maixent was acht dagen belegerd door den
hertog van Joyeuse, toen zij begreep, dat zij den ongelijken
strijd niet kon volhouden. Zij gaf zich over onder voor-
waarde, dat al de soldaten, die in de stad waren, gewond
haar zouden mogen verlaten en naar een veilige plaats
gaan. In dien tijd was Antoine Hilaret, heer van La Jarriette,
in beneden Poitou, predikant van St. Maixent. Hij was
een man van groote gaven, zeer geleerd, wel bekend met
verschillende talen, vooral het Latijn en het Grieksch en
zeer godvrezend. Vroeger was hij niet zijn gansche gein
naar la Rochelle getrokken, om daar veilig te zijn, evenals
zoovle andere belijders der waarheid die gedaan hadden,
ter orname van de harde edicten, die hen uit hunne huizen
en have verdreven, als zij niet naar de mis wilden gaan.
Op raad van zijne vrienden keerde hij naar St. Maixent,
dat toen in de macht der Hugenooten was, terug, om er
de kerk te helpen opbouwen onder de soldaten van het
garnizoen en verscheidene geloovige burgers. Terwijl hij
zich beijerde zijnen arbeid getrouw te volbrengen, werd
St. Maixent belegerd en overgegeven. Overeenkomstig de
voorwaarde trok het garnizoen na de overgave gewapend

de veste uit. Hilaret beproefde met hen mede uit te trek-
ken, waartoe hij andere kleederen had aangezien, om
niet herkend te worden. Op klaarlichte dag trok hij uit,
maar eenige Papisten der stad herkenden hem dadelijk en
riepen zoo luide mogelijk, dat dit de predikant was.

Terstond gevangen genomen, werd hij bij den hertog
van Joyeuse gebracht. Deze droeg den schout op hem te
laten ophangen. Hij voerde immers oorlog, ter uitvoering
van de Hugenooten en kunnen godsdienst. Dienavonds
hing men hem des anderen daags aan eenen notenboom op.
De standvastigheid, die hij in zijn sterven toonde en de
vrijheid, die hij in zijn gebed openbaarde waren zoo
groot, dat de schout en zijne dienaren hunne tranen niet
kunnen bedwingen en luide uitriepen, dat men onrecht
pleegde, zoo men hem doodde. Zij werden echter gedwongen
hun plicht te volvoeren.

Toen ter tijd was de daugniet, die Jean de Lhum
gevangen genomen en beschuldigd had, nog in het leger
van den hertog van Joyeuse.

Deze beroude er zich op, dat hij met zijn zwaard
Hilaret had doorstoken. Doch het oordeel Gods volgde
hem. Nadat hij nog velen had verraden en op lofgeld
gesteld, werd hij door landlieden op zekeren dag met
knuppels doodgeslagen.

JEAN DU PRÉ.

Jean du Pré, uit Dauphiné geboortig, werd, nadat hij
vrij lang te Genève in de theologie had gestudeerd, naar
de kerk van Ilesoire in Auvergne gezonden, omdat zij
vacant was. Hij was er ijverig en met stichting werkzaam
tot het jaar 1577. Te dien tijde toog François, hertog

van Anjou, luitenant-generaal van koning Hendrik III,
met een groot leger ten strijde tegen de Hugenooten. Hij
belegde eerst de stad La Charité en nam haar bij ver-
drag in. Toen trok hij naar Ilesoire en sloeg ook om
die stad het beleg. De inwoners, van welke verscheidenen
tot de Gerreformeerden behoorden, besloten, daartoe aan-
gemeendigd door vele anderen, die in die plaats voor zich
eene schuilplaats gezocht hadden, zich zoolang mogelijk
te verdedigen tegen de verbrekers van den bezwaren
vrede. Gedurende eenige dagen deden zij het leger van
den hertog veel nadeel. Doch dit geschiedde niet, dan
ten koste van hunne beste soldaten. Bovendien bleek de
overmacht der vijanden te groot, om haar lang te kun-
nen keeren. Toen de hertog de stad had ingenomen,
verbod hij op straffe des dood, iemand te vermoorden.
Alleen naar den predikant, Jean du Pré, werd gezocht. Na
uren zoeken vond men eindelijk den leeraar. Naar de
markt gebracht, werd hij naakt uitgeschud. Daarop werd
hij onder zijne oksels opgehangen aan een galg, die zoo
laag was, dat hij niet meer dan een halven voet van den
grond af was. Daarop begon men den martelaar af te
erbarmelike wijze, te slaan vele uren achtereen, terwijl
hij vurig en onophoudelijk tot den Heere riep. Hij billes
den laasten adem uit, als een held des Heeren. Met hem
werden al de mannen die gewond waren vermoord. Doch
de Heere heeft getoond, dat het bloed zijner gunstelingen
dierbaar was in Zijne oogen. De moordenaars hebben Zijne
oordeelen ondervonden en de kinderen Gods hebben zich
geresterd in de genade, die de Heere zijnen martelaren
geschenken heeft.

DR GAAY FORTMAN

alzo geschied is. Er zelf inleven alsot ge in die heilige ure present waart geweest. Er meê gelooven dat hetgeen daâr en toen plaats greep metterdaad en in der waarheid de *Uitstorting van den Heiligen Geest*, de nederdaling van God zelf in het Lichaam van Christus was.

Meer nog, om die heilige presentie van *Gods in zijn volk op aarde* te bespeuren, moet ge aan dat volk u aansluiten, in de stille gemeenschap der heiligen uw lust zoeken, uit één geest met dat volk leven, en alzo uwer persoonlijke inlijving in het Lichaam van Christus u bewust worden.

Of, om het korter nog te zeggen, om uw zieleoog voor die heilige presentie van *God den Heiligen Geest op aarde* te ontsluiten, moet de lampe uwer eigen ziel aan de vonk van dien Geest ontstoken zijn, moet in uw eigen hart de geest van uw ik voor dien Heiligen Geest uit den weg treden, en de ervaring van de inwerking van dien Geest aan uw eigen ziel bekend zijn.

Dan eerst, maar dan ook voorzeker, wordt die heilige presentie van God den Heiligen Geest in het Lichaam van Christus' u niet slechts een vermoeden, een mogelijkheid, maar *het feit der feiten*, waardoor heel uw wereld- en uw levensbeschouwing beheerscht wordt.

Dan beseft ge het, hoe al de waardij en de betekenis der overige wereld, vergeleken bij dat Lichaam van Christus, waar God zelf in woont, minder dan niets is.

Dan geloof ge, en omdat ge gelooft *geniet ge*, en drijft vanzelf zoo zalige genieting u tot roemen en belijden uit.

Tot roemen niet het minst in het heilige Pinkstermysterie.

Want immers juist dat Pinkstermysterie, dat neergedaald zijn van God op aarde in het Lichaam van Christus, dat is het, waarom de wereld eens voor Christus moet wijken, en waarop voor u, met al uw broederen en uw zusters saam, zoolang hier de pelgrimsreize aanhoudt, de *hope uwer roeping* staat.

Pinksteren.

Veni, Creator Spiritus!
(Kom Schepper, Heilige Geest)
Om Kerklied.

I.
Kom, Geest, die 't weidsch heeal vervult,
En door uw vlamme lout'ren zult,
Wanneer de tijden gaan volenden,
Werk, Heilige Geest, die 't leven wekt,
Herschep, en tot zijn' oorsprong trekt;
Wil ons den Pinkstergeest zenden.
Vertrouwt ons hart, verlicht het brein,
En drenk ons uit uw Heilfontein!

II.
O, albezielend, schitterend Licht,
Dat overal uw stralen richt,
Onvergelflijk is uw luster
Van eeuwigheid! — Gij overwint
Den Geest des Kwads, die 't wereldronde
Gansch overweldt met zijn duister.
Het Licht der Wereld bracht Gij voort
In 's Vaders vleeschgeworden Woord!

III.
Gij, 't lievenwekkend water, dat
Uit Jesus' kristallijnen vat,
Oms fonkelend komt tegenstromen,
Vlocht, door des aard'rijks doornig bod,
Uw rijkgezegd ad'ren bet,
Sinds de Belofte werd vernomen
Van vrede en reining voor de ziel,
In 't paradijs, dat ons ontviel.

IV.
O, Geest der Waarheid en der Kracht
En Kennis, gadeloos in macht,
Gij hebt de Schriften ingegeven!
Door U zag Abram Sij's dag,
En kreeg 't profetienwoord gezag,
Beginnels van eeuwig leven,
Die, onverdelbaar uiteraard,
Door Christus heerlijk zijn verklaard.

V.
De letter doodt; Gij ewenwel
Blijst in het dorre beend'renzel
Van uw gemeente, 't eeuwig leven!
In 't smaken van uw zachten wind,
Noemt gij den boet'ling 's Vaders kind;
En wilt een Pinkstertong hem geven,
Wier taal, met heren vleugelag,
Tot 't, heur bronwel, strengen mag!

VI.
Breng, Tortelduif van 's hemels dak
Ook thans ons den olifentijk, i)
Met koersre levensvrucht beladen;
Wier vloetbaar, geneskrachtig goud,
In onzen kand'lar onderhoudt
De vlam der Liefde en der Genade,
Die telkens weder dient geveed,
En zachkens aangeblazen moet.

VII.
Vertrouwt, schenk ons Christus' vrede, i)
Deel stadig ons zijn gaven med,
Maak ons zijn God'lijk woord indachtig!
En maal — neen, stempel door uw gloed,
O Zon, zijn beeld in ons gemoed,
Zoo kampen wij in zwakheid, krachtig!
Terwijl het kinderhart gelooft,
Dat niemand ons de kroon ontrooft.

VIII.
Gij, met den Vader en den Zoon,
Waachtig, eenig God! — Betoon,
U krachtig, werkende allerwegen!
Blinsch, Wind des Heeren, 't vookje niet
Der vlaswiek, die Gij rooken ziet;
Maar 't gloor' heur Lichtthron dankend tegen —
Bezieler, Zonne der genâ,
Gij bidt voor ons! — Halleluja!

J. M. Esau.

Rotterdam, 24 Mei '95.

i) Vondel.

„Die het goede kwaad en het kwaad goed heeten.” Derde Jesajaansche Wee u!

Wee dengenen, die het goede
goed heeten, en het goede kwaad,
die duisternis tot licht stellen,
en het licht tot duisternis;
die het bittere tot zoet stellen,
en het zoete tot bitterheid!

Jesaja 5-20.

Te rijk bezit verlokke tot weelde; weelde baarde
lichtinnigheid; maar ook bij de scherpsinnigste
spottal der lichtinnigheid blijft het niet. Despot-
ter weet eindelijk ook op zijn beurt ernstig te

worden, en zoo ontsluit zich het vierde stadium
in dit heilloos proces der zonde, en ge stuit op
de nog even moedwillige, maar nu beredeneerde
slechtheid.

Dan wordt wat slecht is *goedgepraat*. Er wordt
van het goede een theorie gemaakt, voor het
onheilige een schoonklinkend systeem opgezet. En
zoo komt alles andersom te staan. Wat ge daver
voor licht aanzagt was eigenlijk duisternis,
en wat u duisternis scheen, is welbedien
ware licht. En dat bewijst men u, en dat rekent
men u voor, en dat brengt men u aan uw ver-
stand, en dat beredeneert men u op een manier,
waarvoor ge verbluft staat.

En daarom redeneert Jesaja er niet tegen in,
maar sluit kortweg dien waanzin met zijn vierde
„Wee u!”, zeggende: „Wee dengenen, die het goede
goed heeten, en het goede kwaad; die duisternis tot
licht stellen, en het licht tot duisternis; die het
bittere tot zoet stellen, en het zoete tot bitterheid!”

Ge behoef in ons arme land den naam van
Multatuli slechts te noemen, om u het doelwit
van dit „Wee u!” voor den geest te roepen; mis-
ge maar niet, dat deze dolende geest noch ooit
gesproken zou hebben gelijk hij het onderstond,
noch ooit een invloed zou goefend hebben,
als waarover hij beschikte, zoo niet reeds bij
zijn opkomen een niet zoo kleine kring van ons
volk aan dit vierde stadium van nationaal be-
derrf ware toe geweest.

Toen de *Geldhoorts* opkwam hield men, althans
uitwendig, ook hier te lande nog vast aan de
oude zeden. Tot op de beurs toevast de witte
das aanvankelijk nog opgeld, om zekeren indruk
van soliditeit te geven.

Toen de *Wilde* hand over hand toenam, bleef
men toch in het publiek gesprek den vorm nog
in acht nemen. Men stond nog gaarne voor een
eerlijk man en een man van goede zeden te boek.

En wel begon bij het uitbreken der *lichtin-
nigheid* de maatstaf van wat heilig en goed was,
een enkel maal in te buigen; maar toch in den
regel liet men die maatstaf nog ongewogen en
spotte er eenvoudig mee, op de manier van een
kind, dat hunkert naar wat verboden is, en lukt
het hem het gebod te schenden, in den moedwil
van zijn durven schik heeft.

Maar sedert de periode waarin *Multatuli* de
heid van den dag werd, is dit heel anders ge-
worden.

Men is nu aan het *redeneren* gegaan. Men
heeft zich afgevraagd, waarom men de funda-
menten van onze menselijke samenleving niet
eenvoudig om kon keeren. De denkbeelden, en
de zeden en gewoonten die uit die denkbeelden
waren afgeleid, stonden toch enkel op opinien van
mensen, maar dan ook van ouderwetse men-
schen, van menschen die uit de nachtschuit kwam-
en, en niets van het nieuwe leven verstonden.

Wat dan eenvoudiger, dan dat men voor die
theorie der oude slaapmutsen kortweg andere
theorieën, andere denkbeelden, andere beginselen
in de plaats schoof, en die zóó ineenzette dat
ze pasten bij de darte, lichtinnigheid, luchtartige
zeden van den wereldling.

Dan waren zij de goeden, de verlichten, die
lieden die het leven wilden genieten, en konden
zij op hun beurt die domme brave Hendriksen
uit de oude doos uilachen, als lieden die hun
wereld niet verstonden, in die bekrompenheden
gebonden lagen, en in niets op de hoogte waren
van hun tijd.

En zoo ver is het dan nu ook gekomen.
Vroeger heette een losbol dien men nakeek
en riepte, al wie den euvlen moed had, om
tegen Gods Woord in te gaan. Nu daarentegen
is tegen Gods Woord in te gaan teken van
hooge ontwikkeling, en wie nog aan Gods Woord
vasthoudt heet een bekrompen, achterlijk, door
duisternis benoedeld man.

Vroeger werd er ongetwijfeld op het verfelde-
lijk gebied der zinnen evengoed genoodigd als
in onze dagen, maar men schaamde er zich nog
voort, en bleef in de publieke opinie huwelijks-
trouw en kiescheid eeren. Nu daarentegen is
alle gevoel van schaamte afgeworpen; publiek
beredeneert men, dat de vrije liefde boven het
huwelijks eere heeft, dat voor jonge personen
kuisch blijven spelen met hun gezondheid, en
dat zonde is; in allerlei geschrift, tot zelfs in
defigie tijdschriften wordt de vleeschelust open-
lijk aangeprezen; op het toneel ontstiet men niets
meer; zelfs de vrouw begint al schaamteloos in
dien toon mee te zingen. En wie nu uilgelen
en op de kaak gesteld wordt is niet meer de
lichtmis, maar omgekeerd de huisbakken, de
spiesbürgerliche, de bekrompen en nauwelijks
meetellende vrouw, die nog in schaanthe haar eere
stelt, in stille huwelijksrouw haar geluk zoekt,
en in het mysterie van het gezin de wereld van
haar weelde vindt.

Zoo wordt alles in zijn tegendeel omgezet.
Niet vader en moeder onderrichten de kin-
deren, maar de kinderen komen thuis met aller-
lei nieuwe smijjes op zedelijk gebied, en poging
die hun ouders aan het verstand te brengen.
Moeder kan daar zoo niet inkommen, en vader
is te suif om het te begrijpen, maar zij, jonge
knapen en jonge deurnen, weten het.

Vader en moeder hadden zich op hun onder-
wetsch nog ingebeeld, dat hun kinderen hen
eeren moesten, maar dat is ganschelijk mis.
Kinderen zijn niets aan hun ouders verschuldigd.
Wat ouderliefde heette, is niets dan pur
egoïsme. En hun ouders mogen nog dankbaar
zijn op den loof toe, zoo hun kinderen ze niet
tegenstaande hun achterlijkheid en bekrompen-
heid, zoo al niet eeren en liefhebben, dan ten
minste nog dragen en dulden.

Wat Jesaja in zijn vierde „Wee u!” vervloekt, is
dus niets te kraas geteekend. Ge vindt het thans
wer letterlijk zoo in uw eigen land, in uw eigen
letterkunde, in de gesprekken van het opkomend
geslacht, in de theorieën die men rondvent.
Alle band werpt men af, alle toom en teugel
wordt voor den grond geworpen. Men leeft naar
zijn harten lust, en schuwt den teug van geen
enkele zonde. En terwijl men alsoo feitelijk een
leven leidt dat lijnrecht tegen Gods ordinantien
indruischt, maakt men nu eerst zichzelf diets,
en gaat dan voor anderen beredeneeren, dat het
zoo geen zonde, dat het zoo volkomen natu-
rlijk, dat het zoo eigenlijk eerst recht goed is,
en dat al wie nog vasthoudt aan die oude wijzen
praat van braafheid en kiescheid en ingetogen-
heid en trouwheid, geen beter naam verdient
dan van *lebronsen duisteling*.

Zoo wordt wie bij het licht van Gods Woord
wandelt, dan nu een *duisteling* geheeten. Wie
in het kwade wandelt, berouwt er zich op dat
hij alleen het goede inzielt en naar dat goede in-
zicht zijn leven inricht.

Vroeger heette de zonde bitter, en wend het
soet des levens in het eerbare leven van huisge-
zin en vriendenkring gemaakt. Maar nu is ook
dat omgezet, en wel, naar omgezetten smaak,
dat *vroeger* zoet des levens, reeds op het hoo-
ren, een bitter gevoel van walging. Zoo'n asche-
poester. Zoo'n huismusch. Neen, dan kent men
thans een ander soort, en ten slotte ziet ge de
jonge deern, in jongensgewaad, publiek aan

den weg den voetbal de lucht in schoppen, en
in heel de pers wordt haar naam rondverteld,
en zij *geniet* uit eeraucht in wat bij beter zeden
in leders oog haar schande zou zijn.

Vooral dat weer uilgelden der vrouw is haar
het *veege teken*.

Want certijds hoorde men den darselen jongen-
man wel eens dwaze theorieën uilstellen, maar
dan zette moeder een bodenklijk gezicht en de
zusters zagen hem met een gekwetst gevoel van
ernst aan. En dit miste nimmer zijn uitwerking.
De conscientie sprak weer. De wilde toon werd
ingebonden. En tegenover de losse praat van
den man was de vrouw, aan haar roeping ge-
trouw, de wachtsterre van Gods heiligheden
gebleven.

Maar als het volk inzinkt, is het een vast
verschijnsel in de nationale krankheid, dat er
ten slotte een oogenblik komt, dat ook de vrouw
in haar ziel vergiftigd wordt; in plaats van weer-
stand te bieden, eerst mee gaat doen, en dan
mee gaat praten, om, eenmaal in die onheilge-
vaart megeleest, alsdan den man de loef af
te steken.

En dan is de laatste dam doorbroken, en
wordt heel de akker des levens door deze on-
heilge wateren overstromd.

Tegen de ordinantien die God aan het leven
gesteld heeft worden heel andere ordinantien
overgesteld.

Al wie dan nog aan Gods ordinantien vast-
houdt, wordt uilgelachen; om opgang te maken
moet men dan juist kraas en dries tegen die
ordinantien ingaan. En geen boek zoo slecht
of men durft het lezen waar ieder bij zit, er
over spreken met wie het ook las, ja, het laf
en min vinden, als een ander er nog voor uit-
komt, dat hij zulke boeken niet leest.

En zoo komen we dan ook nu weer op het
Christelijk huizein neder, als waaruit ook tegen
dit kwaad van het *beredeneren* en door redene-
ren *gevoelpraten* van de slechtheid verwer en ge-
nening kan uitgaan.

Blijft in dat gezin Gods heilige Woord nog het
fundament des levens, het alleen gezag hebbend
Woord, waardoor we ons gezegen laten, dan
heeft dat booze beredeneeren en goedpraten van
de zonde geen vat op ons hart, en of men ons
al uilacht en bespot, we blijven kwaad kwaad,
en wat duisternis is duisternis noemen, en ge-
nieten van het zoet des levens, gelijk God ons
dat bereid heeft.

Maar dan zij de moeder in haar gezin ook
nuchter en wakzaam, versta de jongedochter
haar heilige roeping, en beide vader zich niet in,
dat enkel met dogmatische steilheid het leven
te redden is.

De strijd tegen de mysterien van ons geloof
ligt reeds ver achter ons. Tegen het *Woord*
zelf heeft men thans het wapen der
wereld gekend, niet om uw leerstellingen,
maar de ordinantien Gods onder den voet te
halen, om zijn heilige Wet op zij te drin-
gen, en tegen de Wet van God de wet des
nieuwen, des luchtartigen levens over te stellen.
Geef in dien strijd dan geen oogenblik kamp,
noch voor uzelven in uw conscientie, noch voor
uw kinderen bij de opvoeding, noch bij uw
dienstboden in den omgang, noch bij wie u
bezoeken komen bij het verkeer.

Blijft aan der vaderen God getrouw, en
laat zijn Wet de verlustiging uws harten zijn.
En al is dan de strijd soms hang, en de
overwinning nauwelijks te behalen, toch geldt
het ook hier, dat wie volstandiglijk zal getre-
den hebben ten einde toe, niet kan onderlingen,
en dat de kroon die eeuwig bloeit, hem wacht
uit de hand zijns Konings.

Amsterdam, 31 Mei 1895.

Antipapisme.

Ons blad maakt het de *Tijd* niet naar
den zin.

Ze ergert zich zelfs aan ons blad; en
dat in die mate, dat ze nog liever het
schelle antipapistische klaoeren hoort schet-
teren, dan de kalme taal waarin de *Herant*
gemeenlijk de *Papistic* bespreekt.

Zoo was er onlangs een blad van Pro-
testantsche zijde, dat vrij fel tegen Rome
uit den hoek schoot, en deswege in het
Centrum tamelijk hardhandig beknord werd.
Maar zoo uitvallen vindt de *Tijd* nog
zoo erg niet.

Veel, veel erger is wat de *Herant* doet.
De *Herant* heet dan een Calvinistisch
blad, hetwelk onder de vlag van Dr. A.
Kuyper, wekelijks zijn wijsheid den volke
te genieten aanbiedt.

Ge merkt, een wel vriendelijke manier
van te zeggen, wie hoofdredacteur van ons
blad is.

En wat dan nu ons blad, misdaan heeft?
Ziehier het *corpus delicti*.

Het kwam voor in een stuk van Dr.
Winckel, onder ons Buitenland.

Hij besprak daar de Encycieliek van
Leo XIII, waarin deze de Engelse natie
opriep om weer Roomsch te worden, en
zeigt van dit stuk dit:

Opmerkelijk is het, hoe de Roomse Stool
toont het Engelse volk te willen vleien, door
te wijzen op en het te prijzen wegens zijn
strenge Sabbatsvriening en zijn liefde voor den
Bijbel. Rome's sympathieën zijn in gemeen
deele voor een Engelsen Zondag en nog min-
der voor de liefde tot den Bijbel, gelijk die
zich in Engeland door Bijbelverspreiding in het
land en daarbuiten openbaart! Dit is politiek.
Maar het is de vraag, of de Paus wel verstan-
dig gedien heeft, om zoo plomp aan het einde
van zijn schrijven met de heiligenverering voor
den dag te komen. Diplomatisch achten wij
dit niet gehandeld. De heiligenverering komt
er bij de Engelse Episcopalen wel van liever-
lede in. Vooreerstige jaren werd er een Maria-
beeld in de St. Pauls-kerk te Londen geplaatst!
Doch het komt ons voor, dat het denkbeeld,
om godsdienstige vereering toe te kennen aan
de heiligen, nog niet genoeg wortel geschoten
heeft bij de Roomsche Episcopalen, om er nu
zoo openlijk mede voor den dag te komen
gelijk de Paus deed. Het kon wel gebeuren,
dat zij, die overigens aan het denkbeeld begon-
nen te gewennen, om zich met Rome te veree-
nigen, nu afschrikt worden door de onom-
wonden, manier, waarop de heiligenverering
door den Paus in toepassing is gebracht. Wel-
licht weerklinkt althans bij een groot deel van
het Engelse volk opnieuw de *no popery*, en
werkt de pauselijke Encycieliek juist tegen-
overgesteld uit, wat men er op het Vaticanum
mede heeft beoogd.

Dit nu qualificeert de *Tijd* als een „be-
schuldiging, dat bepaaldelijk *kwaade trouw*
en *oneerlijke bedoeling* bij 's Pausen optre-
den in het spel zou komen.

Ze noemt dat een beschuldiging van
veleerij en van *domheid*.

En veracht het ten slotte als „een *fanfare*
van Dr. Kuyper”.

Nu kent men ons gevoelen, dat o. i. in
antipapistische felheid” geen zweem van
kracht schuilt. Het is niet anders dan een
Protestantsch *chauvinisme*, dat straks van
een kerkelijk Sedan met bebloeden kop thuis
komt.

Ten onzent zag men het aan de nood-
lottige *Aprilbeweging*, die als een zeven-
klapper oploeg en uitging. De „grootte
Protestantsche partij” die er zich voorspande,
greep sinds den zoom van Rome's kleed aan.
En Rome is nooit invloedrijker geweest,
dan sinds die beginsellooze actie haar kracht
in het licht stelde.

Ook in Engeland, het land waar het *no-
popery* steeds het luidst weerklonk, heet
het Protestantisme het meest aan Rome
verloren.

Onze tactiek was daarom van meet af
een heel andere.

Wij zochten de kracht niet in het smad-
den van en schelden op Rome, maar in
het rustig, kalm en helder uiteenzetten van
onze eigen belijdenis.

Meer in een *thetisch*, dan in het *anti-
thetisch* optreden scheen ons heil te liggen.

Het Calvinisme weer te doen opleven, en
vast te zetten, en op de oude grondslagen
te funderen, dit en dit alleen was het wat
trouw aan de vaderen van ons vergde, en
dan zou, voor onzen kring althans, het ge-
vaar van Rome's zijde, reeds hierdoor vol-
komen bezworen zijn.

Dat we hierbij nu en dan ook op de
Roomse leerstellingen moesten wijzen,
sprekt vanzelf; maar, ook al acht de heer
De Maasier in de *Maasbode*, en eveneens een
vriendelijk correspondent uit de *hoofdstad*,
dat we in de voorstelling van de Roomse
leer wel eens mistaten, inzage van de officiële
Roomse belijdenis, en van Roomse
theologen van den eersten rang troost ons
dan weer, en we geven onze uiteenzetting
steeds zonder scherpte of bitterheid.

Dat de *Tijd* dit nu niet weet te waar-
deeren, verstaan we.

Haar zoo het veel liever zijn, als de
Herant tierde, raasde en schold; juist wijl
we dan onze kracht verspelen zouden.
Doch hieruit volgt nog niet, dat de *Tijd*
onbillijk mag te werk gaan, en dat deed ze
hier in tweemaal opzicht.

Vooreerst toch miste ze het recht te
spreken van een *fanfare* van Dr. Kuyper.

Wie dat in haar kolommen leest, zonder
de *Herant* te kennen, moet wel den indruk
ontvangen, dat de boven geciteerde woorden
woorden van Dr. Kuyper zijn.

Geen lezer van de *Tijd*, die de *Herant*
niet zag, die het anders kan of zal verstaan.

Nu zou dit op zich zelf reeds te ver gaan,
indien dit citaat in een ongeteekend stuk
van de redactie gestaan had, maar het gaat
in geen geval aan, nu ze dit citaat overnam
uit een stuk, waaronder de schrijver zijn
eigen naam had gezet.

De schrijver teekende zich als *Winckel*.

Wel draagt uiteraard Dr. Kuyper de ver-
antwoordelijkheid voor de plaatsing van Dr.
Winckels stuk.

Maar het gaat toch wat ver, om b. v. een
stuk van *Jan Holland* in de *Tijd*, dat ons
een fanfare scheen, te noemen een *fanfare*
van Dr. Vermeulen.

Voor ons besef zou dit niet eerlijk zijn.

Onze tweede klacht is, dat de *Tijd* ook
in deze zaak zich uit op een wijze die ze
niet verantwoord kan.

In het citaat wordt alleen gezegd, dat de
Paus in zijn *Encycieliek* het Engelse volk
„heeft willen vleien” en „niet verstandig ge-
daan heeft, met zoo plomp aan het eind”
over de heiligenverering te spreken.

Indien nu de *Tijd* de lessen der oratorie
niet verleid is, zegge ze ons dan, of
het is: iemand van *kwaade trouw* en *oneer-
lijke bedoelingen* beschuldigen, als ik zeg,
dat hij, om zijn lezers te winnen, ze heeft
geleid.

Dat de Paus in het oog van de *Tijd*,
ex cathedra sprekende, boven alle men-
schelijke zwakheid verheven is, willen we
aannemen. Maar bij het onderhavig geval
weet ze, dat dit in ons oog niet zoo is, en
dat wij den Paus beschouwen als een ge-
woon mensch.

En mocht ze dan zeggen, dat het van
ons op ons standpunt was: den schrijver der
Encycieliek van *kwaade trouw* en *oneerlijke
bedoeling* beschuldigen, omdat we in de op-
sommung van Englands deugden in de En-
cycieliek zeker vleien van de Engelse natie
zagen, en dit adstrueerden door het onloochen-
baar feit, dat de Paus de *Bijbelverspreiding*
afkeurde en de Sabbatsvriening in Roomse
landen zeer zwak drijft.

Zelfs dat spreken van „domheid” is gan-
schelijk misplaatst.

Als ik zeg, dat de *Tijd* o. i. niet zeer
verstandig heeft gehandeld met zich door
de *Maasbode* nu sinds jaren lang den loef te
laten afsteken, heeft het dan zin, hieruit de
conclusie te trekken: o, Zoo, dus ge beschuldigt
Dr. Vermeulen en den heer Eygen-
raam, dat het domme menschen zijn.

Op antwoord van de *Tijd* dringen we
niet aan.

Gewoonlijk antwoorden ook wij onzerzijds
op zulke woort polemiek niet, wij zulk een
woordentwist toch tot niets leidt, en men
van Roomse zijde zoodra het den Paus
raakt, niet kan toegeven.

Maar toch wilden we voor een enkel maal
de aandacht van onze lezers even op deze
polemiek vestigen, om scherp te doen uit-
komen, op wat wijs zulk een Roomsch blad
hare lezers inlicht omtrent hetgeen in onzen
hoek omgaat, en wat gif van bitterheid er
telkens in het Roomse bloed gedruppeld
wordt, om toch maar de vijandschap tegen
de Calvinisten gaande te houden.

Gereformeerde prediking, XI.

Is de *Dienst des Woords* eeuw in eeuw
uit niets dan *repetitie*, eentonige *herhaling*
van altoos hetzelfde, in alle diensten, voor
alle kerken der aarde?

Stellig niet.

Wel is er ook in den *Dienst des Woords*
een onveranderlijke inhoudskern, blijft het
in den grond der zaak één last, één bood-
schap, één veronding die rusteloos, als
met een stemme veler wateren, tot 's Heeren
volk uitgaat, maar de *Dienst des Woords*
is nog allerminst voleind, zoo maar die last,
die boodschap is oververteld en nagezegd.

Integendeel, het bloote nazeggen, het
pure oververtellen, het loutere opzeggen
van die boodschap heeft met den eigenlijken
Dienst des Woords schijn noch schaduw
gemeen; en we zullen u zeggen, waarom niet.

Wie een ander toespreken zal, met het
doel dat hij 't versta en de zaak er bij hem
inga, in hem kleye, en haar werking in zijn
geest doe, moet de zaak zóó inkleeden en
zóó voorstellen, dat de persoon, dien hij toe-
spreekt, er bij kunne, het vatte, en het zich
eigen kunne maken.

Ge geniet in uw Psalmen.

Goed, maar als ik nu niets deed, dan u
dien Psalm in het oorspronkelijke He-
breusch voordreuen, zoudt gij er niets
hoegenaamd aan hebben. Opdat gij het
zoudt kunnen verstaan, moet die Psalm
overgezet in uw taal.

Doch hiermee zijt ge er nog niet.

Die Psalm is gezongen voor eeuwen, in
een vreemd land, onder u vreemde om-
standigheden, en bespreekt plaatsen en per-
sonen, die niet meer zijn.

Zult ge dus in uw land, in uw levens-
dagen, te midden van uw omstandigheden,
voor uw persoon, dezelfde genieting van
dien Psalm hebben, die Davids tijdgenoot
er van had, dan moet gij in den toenma-
ligen tijd worden ingeleid, dan moet er een
vergelijking tusschen toen en nu gemaakt;
dan moeten de namen van toen voor u sym-
bolische namen worden, die u terstond doen
denken aan hetgeen thans in en om u is;

en op zulk een wijs moet het u mogelijk
worden gemaakt, om in dien Psalm uw één
zijn te gevoelen met al de vromen uit de da-
gen van Israels grooten koning.

Ja, eigenlijk komt er nog iets bij.

David zong dien Psalm bij de harp.

Het was poëzie, en die poëzie dreef op
een zee van melodieuze tonen, en of ik u
das al dien Psalm vertaal en toelicht, en uit-
leg, dat brengt er u nog niet.

Ook baat het niet of ik al een harp haal,
en nu dat proza voorzeg.

Neen, die Psalm moet uit dicht in dicht
overgebracht. Ook in uw taal moet die
Psalm poëzie worden. En dat dicht moet
op zangmaat gezet. En dat aldus gezette
dicht moet gij zelf met anderen zingen kun-
nen, en uw zang moet daarbij begeleid
door wat voor u het gewijde instrument der
tonen is, door uw orgel.

Dan komt ge er, maar ook dan eerst.

En de zeldzaam rijke genieting, die het
zingen onder Gods volk van zulk een harp-
lied Davids geeft, wordt eerst dan genoten,
zoo wie zingt in den Psauter van der jeugd
al thans